

Datum
2021-05-28
Vår referens
Josefin Israelsson
HR-konsult
josefin.israelsson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss angående Motion av Magnus Olsson (SD) om

nolltolerans mot våld och hot på Malmö stads arbetsplatser GRF-2021-8785

Sammanfattning

Sverigedemokraterna har inkommit med en motion gällande våld och hot på arbetsplatser. Många av Malmö stads medarbetare ingår i yrkesgrupper som utsätts för hot och våld och intern kontrollrapporter har enligt Sverigedemokraterna visat att hot mot anställda är ett utbrett problem i Malmö stad. Sverigedemokraterna anser att det är oacceptabelt att gå till jobbet och utsättas för hot och våld och efterfrågar en strategi för nolltolerans mot våld och hot på Malmö stads arbetsplatser. Grundskoleförvaltningen anser att våld och hot är ett angeläget område att ständigt arbeta med. Dock bedömer inte grundskoleförvaltningen att det som ger bäst effekt är ett nytt stadsgemensamt styrdokument utan istället att fortsätta arbeta förebyggande, i linje med de styrdokument som redan finns samt med lokala risker och behov av förebyggande åtgärder.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och skickar det till kommunfullmäktige.
2. Grundskolenämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att avslå förslaget i motionen att ta fram en strategi för nolltolerans mot våld och hot på Malmö stads arbetsplatser.

Beslutsunderlag

- Motion av Magnus Olsson (SD) om nolltolerans mot våld och hot på Malmö stads arbetsplatser
- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 210604 Remiss angående motion av Magnus Olsson (SD) om nolltolerans mot våld och hot på Malmö stads arbetsplatser
- Förslag till yttrande GRN 210616 Remiss angående motion av Magnus Olsson (SD) om nolltolerans mot våld och hot på Malmö stads arbetsplatser
- Rutiner vid våld och hot
- Riktlinjer vid våld och hot

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2021-06-04

Grundskolenämnden 2021-06-16

Beslutet skickas till
Kommunfullmäktige

Ärendet

Bakgrund

Lagstiftning

Våld och hot på arbetsplatsen är primärt en arbetsmiljöfråga och en del av Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM), AFS 2001:1.

Styrdokument i Malmö stad och förvaltningen

I Malmö stad och grundskoleförvaltningen hanteras det systematiska arbetsmiljöarbetet inom arbetsmiljöprocessen och i grundskoleförvaltningen finns även en rutin för det systematiska arbetsmiljöarbetet – Årshjulet för SAM. Dessa avser stödja chefer och skyddsombud i arbetsmiljöarbetet. Malmö stad har också kommungemensamma styrdokument som anger ramarna för hot och våld i arbetsmiljön i form av Riktlinjer vid våld och hot och Rutiner vid våld och hot (antagna av arbetsgivarutskottet 2014-10-14). Grundprincipen i riktlinjen är att alla medarbetare i Malmö stad ska känna sig trygga och säkra på sin arbetsplats. Alla medarbetare ska också veta hur man ska agera och vart man ska vända sig om man känner sig utsatt.

Lokala rutiner

På den enskilda arbetsplatsen ska utöver Malmö stads rutiner även lokala rutiner tas fram om det bedöms att det finns risk för hot och våld. Det är förvaltningens chefer som har ansvar för att kartlägga och bedöma var, när och hur risker kan förekomma och så långt som möjligt förebygga dem. Chefen ansvarar för att säkerställa att rutinerna hålls aktuella och följs upp fortlöpande. Rutinerna ska vara kända och följas av alla medarbetare på arbetsplatsen.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar

Grundskoleförvaltningen följer årligen upp hur det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar i verksamheten. Som en del av uppföljningen svarar förvaltningens alla samverkansgrupper på frågor som tar reda på om verksamheten ”regelbundet riskbedömer arbetsförhållandena i syfte att förebygga ohälsa och olycksfall”, ”om orsakerna till inträffade olycksfall i arbetet utreds” och om ”de åtgärder som inte behöver genomföras omedelbart förs in i en handlingsplan som anger när åtgärderna ska vara genomförda och vem som ska se till att de genomförs”. Förvaltningens samverkansgrupper skattar som svar på dessa frågor sitt arbetssätt högt, vilket indikerar på ett fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete avseende att riskbedöma, utreda och åtgärda även hot och våld på arbetsplatsen.

Risker för hot och våld

Arbetsmiljöverket om särskilt utsatta yrkesgrupper

Enligt Arbetsmiljöverket kan yrkesgrupper som har mycket direktkontakt med människor vara i

en särskilt utsatt position för att drabbas av hot och våld som riskerar att leda till ohälsa, till exempel personal inom hälso- och sjukvård, omsorg och sociala tjänster. Även andra, som till exempel skolpersonal riskerar att bli utsatta för olika former av hot och våld på sitt arbete. Aggressiva handlingar eller hot kan till exempel komma från klienter eller deras anhöriga. Denna typ av våld är ofta riktat till personal vid exempelvis myndighetsutövning. Ett särskilt problem är när angriparen har en nedsatt förmåga att styra och kontrollera sitt beteende och då inte kan svara för sina handlingar. Som till exempel personer med en viss typ av psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning.

Risker för hot och våld i grundskoleförvaltningen

Grundskoleförvaltningen medarbetare rapporterar i enlighet med AFS 2001:1 önskade händelser, ohälsa och olycksfall i arbetsmiljön i Malmö stads rapporteringssystem. Chefer kategoriserar dessa som tillbud eller arbetsskador, samt utreder, riskbedömer, åtgärdar och följer upp tillbudena/arbetsskadorna, i dialog med medarbetaren och skyddsombud.

Majoriteten av de tillbud som rapporteras i grundskoleförvaltningen har som huvudorsak att elever verbalt eller fysiskt ”kränker” eller hotar medarbetare, eller utövar våld. Även arbetsskador orsakas till viss del av elever som utövat våld, hot eller kränkningar. Detta är en generell beskrivning och förekommer mer eller mindre i alla skolor, men i grundskoleförvaltningens så kallade högspecialiserade lärmiljöer är arbetsmiljön särskilt utsatt. I exempelvis grundsärskola, grundsärskola autism och särskilda undervisningsgrupper finns en förhöjd risk att utsättas för hotfulla och våldsamma situationer. Här behövs särskilda åtgärder för att förebygga hot och våldssituationer som leder till ohälsa.

Förebyggande arbete – hot och våld

Enligt Arbetsmiljöverket ska alla arbetsgivare se till att de risker som finns på arbetsplatsen åtgärdas, för att minska riskerna för att medarbetarna drabbas av ohälsa och olycksfall i arbetet. Detta gäller även hot och våld.

En del av det förebyggande arbetet är att säkerställa att rutiner och riktlinjer finns utformat till den specifika verksamheten, information vid introduktion, återkommande information på arbetsplatsträffar om våld- och hot, samt vikten av att rapportera tillbud och arbetsskador i Malmö stads avvikelshanteringssystem.

Förebyggande arbete i skolverksamhet

En annan del av grundskoleförvaltningens förebyggande arbete i skolverksamheten består i att mer generellt förebygga exempelvis normbrytande beteenden, antidemokratiska beteenden, radikaliserings, våldsbejakande extremism, kriminalitet, droger, våld samt hot och hat. Detta arbete förväntas förebygga en negativ utveckling på individnivå, men också i arbetsmiljön för medarbetare och elever på skolan.

Konsekvenstrappan

Grundskoleförvaltningen har i enlighet med Skollagen också en konsekvenstrappa för disciplinära åtgärder när elev avviker från de ordningsregler som finns på skolan. Dessa avser inte straffa eleven utan ska leda till ändrat beteende så att arbetssituationen blir bättre för eleven och andra på skolan – arbetsmiljön.

Förebyggande arbete i högspecialiserade lärmiljöer

Största andelen tillbud där medarbetare utsätts för hot och våld kan knytas till våra högspecialiserade lärmiljöer, så som grundsärskola och autismverksamheter. I dessa miljöer blir det mer generella åtgärderna och disciplinära åtgärderna verkningslösa och det behövs därför andra, effektivare förebyggande åtgärder. Medarbetarnas kompetens och erfarenhet kring elevgruppens förutsättningar och behov blir avgörande för att förebygga situationer av hot och våld och skapa fungerande rutiner till stöd för verksamheten. Förvaltningsgemensamma insatser såväl som lokala åtgärder har därför vidtagits i syfte att förstärka kompetensen och effektivisera nyttjandet av stödfunktioner som kan bidra i det förebyggande arbetet.

Exempel på kompetenshöjande insatser är den årliga fortbildningsdagen för personal som i sitt uppdrag möter elever med intellektuell funktionsnedsättning samt digitala utbildningsmoduler framtagna i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) i syfte att öka kunskapen kring tillgängliga lärmiljöer med hänsyn till funktionsnedsättning. Andra kompetenshöjande insatser syftar till att främja lärande och kompetensutveckla kring lågaffektivt bemötande samt alternativ kompletterande kommunikation (AKK). En verksamhet som möter varje elevs behov utifrån dess förutsättningar och behov samt får elever att trivas, må bra och utvecklas förebygger normbrytande beteende, hot och våld.

Grundskoleförvaltningens bedömning

En nollvision beträffande hot- och våldssituationer är naturligtvis eftersträvansvärt men bedöms vara omöjligt att uppnå, och därmed verkningslöst.

För grundskoleförvaltningen är våld och hot ett angeläget område att ständigt arbeta med. Dock bedömer inte förvaltningen att det som ger bäst effekt är ett nytt stadsgemensamt styrdokument utan istället att fortsätta arbeta förebyggande, i linje med de styrdokument som redan finns samt med lokala risker och behov av förebyggande åtgärder.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden ska föreslå kommunstyrelsen att avslå förslaget i motionen att ta fram en strategi för nolltolerans mot våld och hot på Malmö stads arbetsplatser.

Ansvariga

Helen Svensson Enhetschef

Annika Andersson HR-chef

Anders Malmquist Förvaltningschef